Επίσημη Εφημερίδα
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

EL
Σειρά C

C/2026/5132

26.10.2026

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών — Ανανέωση των γενεών στη γεωργία

(C/2026/5132)

Εισηγητής:	**Emiliano GARCÍA-PAGE SÁNCHEZ (ES-PES), πρόεδρος της Περιφερειακής Αρχής Καστίλης — Λα Μάντσα**
Έγγραφο αναφοράς:	COM(2025) 872 final

Ι. ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ:

1. Επιδοκιμάζει τη δημοσίευση της Στρατηγικής για την ανανέωση των γενεών στη γεωργία ως σημαντικό βήμα προς την εξεύρεση απαντήσεων στα χρόνια δημογραφικά ζητήματα στον αγροτικό τομέα και στις αγροτικές περιοχές και ως βασική προτεραιότητα στους στόχους της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΚΓΠ) μετά το 2027, ιδίως στις περιφέρειες που πλήττονται περισσότερο από τις χρόνιες διεργασίες συρρίκνωσης και γήρανσης του πληθυσμού τους.

2. Εκτιμά το γεγονός ότι στη στρατηγική αυτή αναγνωρίζονται τα κύρια εμπόδια ανανέωσης των γενεών, όπως η δυσκολία και το υψηλό κόστος χρήσης γης λόγω της περιορισμένης διαθεσιμότητας γης, η περιορισμένη πρόσβαση σε πιστώσεις, το ανεπαρκές εισόδημα, η περιορισμένη δυνατότητα κατάρτισης και απόκτησης γνώσης, οι περιορισμένες υπηρεσίες και υποδομές στην ύπαιθρο, καθώς και το κληρονομικό δίκαιο και τα συνταξιοδοτικά συστήματα.

3. Τονίζει ότι η υπέρβαση αυτών των φραγμών είναι απαραίτητη για τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας, της ανταγωνιστικότητας, της στρατηγικής αυτονομίας, της επισιτιστικής ασφάλειας και της καινοτομίας στον αγροτικό τομέα της ΕΕ.

4. Υπογραμμίζει ότι η επιτυχία της ανανέωσης των γενεών απαιτεί ταυτόχρονα την αναζωογόνηση των αγροτικών περιοχών με κατάλληλη τοπική διαχείριση στην οποία θα συμμετέχουν οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και η οποία καθιστά δυνατή την ενίσχυση των υποδομών. Η δυνατότητα χρήσης όλων των υπηρεσιών και αξιοποίησης όλων των επαγγελματικών ευκαιριών εκτός του αγροκτήματος είναι ζητούμενα καίριας σημασίας για την καλή ποιότητα ζωής και για την προσέλκυση και τη διατήρηση των γεωργών νεαρής ηλικίας και των οικογενειών τους.

5. Υποστηρίζει ότι η φιλοδοξία της στρατηγικής δεν αποτυπώνεται στις νομοθετικές και δημοσιονομικές προτάσεις, οι οποίες θα πρέπει να προβλέπουν τη σταθερή και δεσμευτική οικονομική στήριξη από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Στο πλαίσιο αυτό, θεωρεί αναγκαίο να διασφαλιστεί ειδικός ελάχιστος προϋπολογισμός για τους νέους γεωργούς, με έμφαση στους νεοεισερχόμενους, στα μικρότερα αγροκτήματα και στα βιώσιμα γεωργικά μοντέλα, ο οποίος θα πρέπει να ανέρχεται περίπου στο 10 % του προϋπολογισμού της ΚΓΠ.

6. Συνιστά την άμεση συμμετοχή των νέων στον σχεδιασμό της γεωργικής πολιτικής για την υλοποίηση των σχετικών με την ανανέωση των γενεών δεσμεύσεων.

Τρέχουσα κατάσταση

7. Ο αγροτικός κλάδος στην ΕΕ βρίσκεται αντιμέτωπος με ένα διαρκώς αυξανόμενο χάσμα γενεών καθότι λιγότεροι νέοι επιλέγουν να ασχοληθούν με τη γεωργία ή την κτηνοτροφία. Η γήρανση αυτή θέτει σε κίνδυνο την επισιτιστική ασφάλεια, την εδαφική συνοχή και την προστασία του αγροτικού κόσμου στην ΕΕ.

8. Το 2020 μόνο το 11,9 % των αγροτών της ΕΕ ήταν κάτω των 40 ετών και μόνο το 2,5 % ήταν γυναίκες. Μάλιστα, το 57,6 % των διαχειριστών αγροκτημάτων ήταν 55 ετών και άνω.

[Πηγή: Eurostat (2023), Μελέτη της δομής του αγροτικού κλάδου].

9. Την έλλειψη γεωργών νεαρής ηλικίας ([1]) επιδεινώνουν η σημαντική μείωση τόσο του αριθμού των αγροκτημάτων όσο και των αγροτών εν γένει, ενώ το μέσο μέγεθος των αγροκτημάτων αυξάνεται. Η τάση προς μεγαλύτερες και πιο εξειδικευμένες γεωργικές εκμεταλλεύσεις ενισχύεται από εξωτερικές πιέσεις, όπως ο διεθνής ανταγωνισμός και το υψηλό κόστος εισροών και ενέργειας.

10. Επισημαίνει ότι, με τη σειρά της, η εγκατάλειψη της υπαίθρου αποτελεί τόσο αιτία όσο και συνέπεια της κρίσης της ανανέωσης των γενεών. Ο πληθυσμός των αγροτικών περιοχών μειώνεται, με τους νέους να εγκαταλείπουν τον τόπο τους εξαιτίας των περιορισμένων ευκαιριών και του χαμηλού επιπέδου των παρεχόμενων δημόσιων υπηρεσιών.

11. Τονίζει την ανάγκη να ληφθεί μέριμνα για τη συνέπεια με την πολιτική εξωτερικού εμπορίου της ΕΕ. Για τον σκοπό αυτό, εισηγείται την αποτελεσματική εφαρμογή κατοπτρικών ρητρών στα εισαγόμενα προϊόντα, με σκοπό να πληρούνται τα ίδια πρότυπα με εκείνα που ισχύουν για την παραγωγή εντός της ΕΕ, καθώς και την ενίσχυση τόσο των τομεακών μηχανισμών διασφάλισης όσο και του ελέγχου των συνόρων, έτσι ώστε ο αθέμιτος ανταγωνισμός από τρίτες χώρες να μην θέτει σε κίνδυνο την οικονομική βιωσιμότητα των αγροκτημάτων και να μην αποθαρρύνει τους νέους να εργάζονται στον κλάδο.

Μια ισχυρή ΚΓΠ και αγροτική ανάπτυξη ως βάση για την ανανέωση των γενεών

12. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει θέσει ως στόχο να διπλασιάσει το ποσοστό των νέων γεωργών νεαρής ηλικίας στην ΕΕ έως το 2040 από το σημερινό 12 % στο 24 % (συμπεριλαμβανομένων των νέων αγροτών). Αυτό ισοδυναμεί με απώλεια 1,1 εκατομμυρίων γεωργών νεαρής ηλικίας (11,9 % επί του συνόλου των διαχειριστών αγροκτημάτων) κατά τη δεκαετία 2010-2020.

[Πηγές: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2025), Η ανανέωση των γενεών στη γεωργία και οι υπολογισμοί μας· Eurostat (2024), Performance and structure of agricultural holdings — statistics: Young farm managers. Statistics Explained (Στατιστικά στοιχεία των επιδόσεων και της διάρθρωσης των αγροκτημάτων: διαχειριστές αγροκτημάτων νεαρής ηλικίας)] Επεξήγηση στατιστικών στοιχείων

13. Τονίζει ότι τα υψηλά επίπεδα οικονομικής αβεβαιότητας, συμπεριλαμβανομένης της έκθεσης στην αστάθεια της αγοράς, καθώς και οι υγειονομικές ή φυτοϋγειονομικές απειλές, αποτελούν σημαντικούς αποτρεπτικούς παράγοντες για την είσοδο των νέων στη γεωργία· ζητεί η στρατηγική ανανέωσης των γενεών να ενσωματώσει μέτρα διαχείρισης κινδύνου, πρόληψης και ετοιμότητας ως βασική συνιστώσα.

14. Υποστηρίζει ότι στα σχεδιαζόμενα μέτρα θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαίτερες συνθήκες κάθε αγροκτήματος με έμφαση στα οικογενειακά αγροκτήματα, στις μονάδες εκτατικής κτηνοτροφίας, βιολογικών καλλιεργειών ή σε εκείνα που βρίσκονται σε περιοχές με μεγαλύτερες δυσκολίες, όπως οι ορεινές, αυτές με φυσικούς περιορισμούς, οι απομακρυσμένες, οι λιγότερο ανεπτυγμένες και οι αυτές που έχουν υποστεί πληθυσμιακή συρρίκνωση.

15. Σημειώνει ότι η μείωση της ελκυστικότητας της γεωργίας, ως επαγγέλματος, μεταξύ άλλων μέσω της εισοδηματικής αστάθειας, της διοικητικής πολυπλοκότητας και της περιορισμένης κοινωνικής αναγνώρισης, εξακολουθεί να αποτελεί βασικό εμπόδιο για την ανανέωση των γενεών· ζητεί στοχευμένα μέτρα για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας, της προβλεψιμότητας του εισοδήματος και της δημόσιας εικόνας της γεωργίας.

16. Τάσσεται υπέρ της υποχρέωσης των κρατών μελών να εκπονούν εθνικές στρατηγικές ανανέωσης των γενεών ενόψει του έτους 2028 για την υπέρβαση των υφιστάμενων φραγμών ενασχόλησης με τον κλάδο, με τον εντοπισμό των δημογραφικών τάσεων και τον καθορισμό ειδικών υποστηρικτικών μέτρων με μέλημα την προσαρμογή στις ανάγκες του κλάδου σε κάθε κράτος.

17. Τονίζει ότι η συνεχής βελτίωση της κερδοφορίας των αγροκτημάτων —συμπεριλαμβανομένης της διόρθωσης της μεταβλητότητας του κόστους των εισροών και των τιμών της ενέργειας που είναι δύσκολο να μετακυλιστούν από τον παραγωγό— αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την επίτευξη των στόχων ανανέωσης των γενεών. Επ' αυτού επισημαίνει ότι η ενίσχυση της θέσης των Ευρωπαίων αγροτών στην αξιακή αλυσίδα τροφίμων είναι απαραίτητη για να βελτιωθεί αυτή η κερδοφορία και να καταστεί ο αγροτικός κλάδος οικονομικά βιώσιμη επιλογή για τις νέες γενιές.

18. Τονίζει την ανάγκη στήριξης προτύπων οργανωμένης και προοδευτικής μεταβίβασης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, τα οποία θα περιλαμβάνουν την από κοινού διαχείριση, συστήματα καθοδήγησης και τη σταδιακή μεταφορά περιουσιακών στοιχείων, προκειμένου να διευκολυνθεί η αλλαγή των γενεών, και παράλληλα να διαφυλαχθούν η τεχνογνωσία και η οικονομική σταθερότητα.

([1]) Ως «γεωργός νεαρής ηλικίας» ορίζεται ένα άτομο ηλικίας κάτω των 40 ετών που διατηρεί αγρόκτημα και διαθέτει την απαραίτητη κατάρτιση και/ή δεξιότητες (βλ. άρθρο 3 παράγραφος 1 Κανονισμός (ΕΕ) 2021/2115 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 2ας Δεκεμβρίου 2021 σχετικά με τη θέσπιση κανόνων για τη στήριξη των στρατηγικών σχεδίων που πρέπει να καταρτίζονται από τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής (στρατηγικά σχέδια για την ΚΓΠ) και να χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ) και το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 και (ΕΕ) αριθ. 1307/2013 (ΕΕ L 435 της 6.12.2021, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2115/oj).και άρθρο 4 παράγραφος 6 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115, καθώς και Γεωργοί νεαρής ηλικίας – Ευρωπαϊκή Επιτροπή).

19. Εισηγείται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να ζητήσει από τα κράτη μέλη να μεριμνούν για την υποχρεωτική και ουσιαστική συμμετοχή των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, των τοπικών κλαδικών οργανώσεων, των εκπροσώπων των νέων, καθώς και των οργανώσεων νέων στην κατάρτιση, την εφαρμογή και την αξιολόγηση των εθνικών στρατηγικών από τα κράτη μέλη· και να λάβουν υπόψη, κατά περίπτωση, τις περιφερειακές στρατηγικές, προκειμένου να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα και η συνοχή των μέτρων για τους νέους γεωργούς.

20. Προειδοποιεί ότι οι εν λόγω εθνικές στρατηγικές θα πρέπει να ενσωματωθούν σε άλλα ταμεία και μέσα συνοχής και να σχεδιαστούν με γνώμονα τις απόψεις και τις ανάγκες των νέων στους οποίους απευθύνονται, καθώς και να αξιολογούνται τακτικά.

21. Η χρηματοδότηση του αγροτικού τομέα παραμένει ανεπαρκής: το 2022 το έλλειμμα ανερχόταν στα 62 δισ. ευρώ. Περισσότερο πλήττονται τα μικρά αγροκτήματα και οι γεωργοί νεαρής ηλικίας, με σχεδόν το ήμισυ των αιτήσεων να απορρίπτονται κυρίως λόγω του υψηλού πιστωτικού κινδύνου (30 %).

[Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ΕΤΕπ (2023), FI-Compass, Access to finance remains insufficient for farmers and agri-food SMEs (Η δυνατότητα χρηματοδότησης των αγροτών και των μικρομεσαίων αγροκτημάτων εξακολουθεί να είναι περιορισμένη)].

22. Επισημαίνει ότι είναι σημαντικό η «Δέσμη εκκίνησης για γεωργούς νεαρής ηλικίας» να συμπεριλαμβάνει την υποστήριξη της εγκατάστασης των εν λόγω γεωργών, καθώς και των επενδύσεων, της πρόσβασης σε χρηματοδοτικά μέσα και της λήψης ευνοϊκών φορολογικών μέτρων. Η δε εφαρμογή της προϋποθέτει τη δέουσα συμμετοχή των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και όλων των λοιπών ενδιαφερομένων. Η δέσμη αυτή θα πρέπει να είναι προσιτή μέσω τοπικών και περιφερειακών σημείων, όπου οι γεωργοί νεαρής ηλικίας θα μπορούν να λαμβάνουν πληροφορίες, να υποβάλλουν αιτήσεις και να διαχειρίζονται όλες τις άδειες που σχετίζονται με την ανάπτυξη της δραστηριότητάς τους, με σκοπό τη διευκόλυνση των διοικητικών διατυπώσεων και τη μείωση της γραφειοκρατίας.

23. Θα πρέπει να ικανοποιηθούν οι ειδικές ανάγκες ανάπτυξης της βιολογικής ή της βιώσιμης γεωργίας, καθότι αυτό το είδος παραγωγής απαιτεί αυξημένη χρηματοδότηση και συχνά προσκρούει σε εμπόδια σχετικά με την πρόσβαση στην κατάρτιση — πρόκειται για ένα είδος παραγωγής στο οποίο επιδίδονται κυρίως αγρότες ηλικίας κάτω των 40 ετών ([2]).

24. Τονίζει τη σημασία της ανάπτυξης πρόσθετων χρηματοδοτικών μέσων εκτός της ΚΓΠ για την προσέλκυση των νέων στον αγροτικό τομέα και την υποστήριξη έργων που χρήζουν εκτέλεσης σε ενωσιακό ή εθνικό επίπεδο. Σε αυτά περιλαμβάνονται μεγαλύτερες φορολογικές απαλλαγές και καλύτερα αντίστοιχα κίνητρα, χαμηλότοκα δάνεια ή συστήματα εγγύησης αγροτικών πιστώσεων.

25. Κρίνει χρήσιμη την ίδρυση ενός ευρωπαϊκού παρατηρητηρίου γαιών για την ενίσχυση της διαφάνειας, τη διευκόλυνση της πρόσβασης στις διαθέσιμες γαίες, την υποστήριξη της διαδοχής των γενεών, τον σχεδιασμό καλύτερων δημόσιων πολιτικών και την πρόληψη της κερδοσκοπίας, με την προώθηση του διαλόγου όλων των ενδιαφερομένων και με μέλημα την ανάπτυξη οικονομικών πολυσυλλεκτικών μοντέλων στις αγροτικές περιοχές βασισμένων στη συμπληρωματικότητα και όχι στον ανταγωνισμό με άλλες δραστηριότητες, όπως οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

26. Υποστηρίζει ότι η ΚΓΠ θα πρέπει να ενισχύει τη φιλική προς το κλίμα διαχείριση της γης, θεραπεύοντας τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής και προλαμβάνοντας τον κίνδυνο απερήμωσης. Μέθοδοι όπως η ανθρακοδεσμευτική γεωργία αποτελούν ευκαιρία οικονομικής αποζημίωσης όσων αγροτών ασκούν αναγεννητικές δραστηριότητες σε μη αρδευόμενες περιοχές με χαμηλή ή μηδενική οικονομική απόδοση.

27. Επισημαίνει τη σημασία της ίδρυσης περιφερειακών τραπεζών γης και υπηρεσιών διαμεσολάβησης που θα συνδέουν τους ιδιοκτήτες γης με τους νέους, ενθαρρύνοντας την υπογραφή συμβάσεων μίσθωσης με κρατική υποστήριξη. Θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στους γεωργούς νεαρής ηλικίας και στους νέους γεωργούς όσον αφορά την πρόσβαση σε δημόσια και δημοτική γη, σε συνεργασία με οργανώσεις παραγωγών με έδρα σε αγροτικές περιοχές ως αξιόπιστοι παράγοντες στις εν λόγω κοινότητες.

28. Πρέπει να διατίθενται επαρκής προϋπολογισμός για την παροχή ενισχύσεων και μέσα για την καλλιέργεια εμπιστοσύνης και την εξασφάλιση εσόδων. Πρέπει να διευκολυνθεί η σταδιακή μεταβίβαση γης από τους ιδιοκτήτες που τερματίζουν την επαγγελματική τους δραστηριότητα στους νέους που τους αντικαθιστούν. Αυτή η μεταβίβαση γης και πείρας θα πραγματοποιηθεί μέσω καθοδηγούμενης διαδικασίας διάρκειας 2-5 ετών, κατά τη διάρκεια της οποίας η εκάστοτε περιφερειακή αρχή θα παρέχει συνδρομή. Για τον σκοπό αυτό, οι συνεταιρισμοί και οι ομάδες παραγωγών θα ενεργούν ως διαμεσολαβητές σε τοπικό επίπεδο.

([2]) EU Agricultural Economic briefs (Ενημέρωση για τη γεωργική οικονομία της ΕΕ).

29. Προκρίνει τον βιώσιμο σχεδιασμό και τη βιώσιμη διαχείριση των υδάτων που θα διασφαλίζει την τρέχουσα και τη μελλοντική βιωσιμότητα της παραγωγής και την επιβίωση των καλλιεργειών, και υπερασπίζεται τη σημασία της ιεράρχησης των προσεγγίσεων αποδοτικής χρήσης του νερού και της ενίσχυσης των φυσικών διεργασιών στον κύκλο του νερού, με βάση τις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές και γνώσεις.

30. Ζητεί να πραγματοποιηθούν επενδύσεις σε προγράμματα πρόωρης συνταξιοδότησης με μέλημα την εξασφάλιση αξιοπρεπούς, οικονομικά ασφαλούς και προγραμματισμένης συνταξιοδότησης των αγροτών που είναι μεγαλύτερης ηλικίας ή σε θέση να σταματήσουν να εργάζονται και να μεταβιβάσουν το αγρόκτημά τους σε άτομα νεαρής ηλικίας. Εν προκειμένω, δεδομένης της πρότασης σύνδεσης των άμεσων ενισχύσεων (φθίνουσα εισοδηματική στήριξη με βάση την έκταση) με την ηλικία συνταξιοδότησης, πρέπει τα εθνικά συνταξιοδοτικά συστήματα να υποστηρίζουν τους συνταξιούχους αγρότες παρέχοντας επαρκή φερεγγυότητα.

31. Υπενθυμίζει ότι η βελτίωση της ελκυστικότητας του αγροτικού κλάδου για τους νεαρούς και νέους παραγωγούς προϋποθέτει ένα σύστημα που θα εγγυάται τις δίκαιες αμοιβές και το οποίο θα λειτουργεί σε διάφορα επίπεδα ενωσιακών και κρατικών αρμοδιοτήτων για τη δημιουργία ενός συστήματος τιμολόγησης που θα αντισταθμίζει το κόστος λειτουργίας και θα εγγυάται επαρκείς αποδόσεις για τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας.

32. Υπενθυμίζει τη σημασία της παροχής μέσων και πόρων για τη διαχείριση κινδύνων με τη βοήθεια ψηφιοποιημένων συστημάτων διαχείρισης, ενίσχυσης της πολυσυλλεκτικότητας, σύναψης ασφαλιστήριων συμβολαίων ή συνεργασίας για την εφαρμογή οικονομιών κλίμακας, ως μέσων εγγύησης της κερδοφορίας των αγροκτημάτων.

33. Επισημαίνει την ανάγκη τόνωσης της καινοτομίας που εφαρμόζεται στον τομέα, και ειδικότερα της ψηφιοποίησης, της τεχνητής νοημοσύνης, της γεωργίας ακριβείας και των τεχνολογικών δεξιοτήτων, και ζητεί να αυξηθούν οι επενδύσεις στη γεωργική εκπαίδευση και κατάρτιση, μεταξύ άλλων στα σχολεία, στις σχολές τεχνικής εκπαίδευσης και στα πανεπιστήμια, με ιδιαίτερη προσοχή στη βιολογική γεωργία και τις αγροοικολογικές πρακτικές, προκειμένου να βελτιωθούν οι γνώσεις, η προσβασιμότητα και η ελκυστικότητα της γεωργίας για τις νεότερες γενιές. Επισημαίνει δε ότι η υποστήριξη της καινοτομίας πρέπει να παραμείνει απολύτως ουδέτερη τεχνολογικά, δηλαδή να μπορούν οι αγρότες να επιλέγουν τις καταλληλότερες λύσεις αναλόγως των συνθηκών κάθε περιοχής, της δομής του αγροκτήματος και της οικονομικής βιωσιμότητας.

34. Ζητεί την υποστήριξη ειδικών μέτρων επικοινωνίας για τη διάδοση και την ανάδειξη της σημασίας της αγροτικής δραστηριότητας, καθώς και της ευαισθητοποίησης ως προς αυτήν. Είναι σημαντικότατο να τονιστεί η συμβολή της ως στρατηγικού τομέα και ραχοκοκαλιάς του κάθε τόπου, καθώς και η σημασία του στην παραγωγή τροφίμων και την προστασία του περιβάλλοντος. Τα μέτρα αυτά θα πρέπει να απευθύνονται τόσο τον γενικό πληθυσμό όσο και στις νέες γενιές με μέλημα την προσέλκυση στον κλάδο του αστικού πληθυσμού ή όσων δεν έχουν οικογενειακή αγροτική περιουσία.

Ο ρόλος των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης

35. Υποστηρίζει τον ρόλο των περιφερειακών αρχών στον σχεδιασμό και την υλοποίηση του εγχειρήματος της ανανέωσης των γενεών, μέσω της ευρωπαϊκής στρατηγικής, εθνικών και περιφερειακών στρατηγικών και προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης, που επί του παρόντος υπάγονται στον δεύτερο πυλώνα της ΚΓΠ. Τάσσεται υπέρ του σχεδιασμού μέτρων που θα ανταποκρίνονται στις ανάγκες του τομέα στην περιοχή τους και προάγουν συνέργειες με άλλα μέτρα, όπως οι σχετικές επενδύσεις.

36. Προειδοποιεί ότι το προτεινόμενο νέο υπόδειγμα της ΚΓΠ με ένα ενιαίο εθνικό και περιφερειακό σχέδιο εταιρικής σχέσης ανά κράτος μέλος μειώνει την ευελιξία για τις περιφέρειες και αυξάνει τον διοικητικό φόρτο με συνέπεια να αποδυναμώνεται η περιφερειακή διάσταση μετά το 2028.

37. Εκτιμά τη συμβολή των περιφερειακών εποπτικών επιτροπών και των διαχειριστικών αρχών στις παρεμβάσεις της ΚΓΠ ως σημαντικού στοιχείου της περιφερειακής διοίκησης, καθότι συγκεντρώνουν τους κύριους παράγοντες του τομέα.

38. Επισημαίνει ότι πολλές από τις πρωτοβουλίες που περιγράφονται, όπως ο σχεδιασμός της διαδοχής των γενεών, η χρηματοδοτική στήριξη, η διευκόλυνση της χορήγησης πίστωσης ή η παροχή εγγυήσεων και συγχρηματοδότησης, αναλαμβάνονται αποτελεσματικότερα μέσω της περιφερειακής, τοπικής ή συνεταιριστικής διαχείρισης.

39. Συνιστά την ενίσχυση και την αύξηση των επενδύσεων σε συστήματα παροχής μέσων παραγωγής και εκμετάλλευσης της γης με τη βοήθεια κοινοτικών ή ομαδοποιημένων μεθόδων, έτσι ώστε οι γεωργοί νεαρής ηλικίας να μην είναι αναγκασμένοι να εκταμιεύουν μεγάλα κεφάλαια κατά την έναρξη της δραστηριότητάς τους. Τονίζει επίσης τη σημασία της παροχής καθοδήγησης στα πρώτα στάδια της ενασχόλησής τους.

40. Τάσσεται υπέρ της δημιουργίας και της υλοποίησης φόρουμ για την ανταλλαγή ορθών πρακτικών και δικτύων παροχής συμβουλών για τη μεταφορά γνώσης ([3]) και την προσαρμογή των εν λόγω πρακτικών στην πραγματικότητα των αγροκτημάτων σε κάθε περιοχή.

41. Οι πιο αποτελεσματικές περιπτώσεις συνδυάζουν την πρόσβαση στη γη με τη συναφή εκπαίδευση και καθοδήγηση —όπως τα καταπιστεύματα γης των πολιτών «Terres de Liens» (Γαλλία), το εκπαιδευτικό πρόγραμμα διαχείρισης αγροκτήματος «CULTIVA» (Ισπανία), η υπηρεσία κινητικότητας γης «Land Mobility Service» (Ιρλανδία) και η δέσμη μέτρων για τη νεολαία του προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης της Περιφέρειας Μάρκε «Pacchetto Giovani del programma di sviluppo rurale della regione Marche» (Ιταλία)— με χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και τα ταμεία συνοχής για την υποστήριξη της μετάδοσης γνώσης από τη μία περιφέρεια στην άλλη.

[Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή Δίκτυο της ΚΓΠ της ΕΕ (1) και (2).]

42. Ζητεί τη λήψη ειδικών μέτρων διευκόλυνσης της εισόδου των γυναικών στη γεωργία, συμπεριλαμβανομένης της βελτιωμένης πρόσβασης σε γη, χρηματοδότηση, κατάρτιση και συμβουλευτικές υπηρεσίες, καθώς και σε επαρκή φροντίδα και κοινωνικές υποδομές στις αγροτικές περιοχές, έτσι ώστε να ξεπεραστούν τα διαρθρωτικά εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες σε διάφορες γεωγραφικές περιοχές και τομείς.

43. Μόνο το 31,6 % των αγροκτημάτων διαχειρίζονται γυναίκες, κάτι που επιβεβαιώνει την υποεκπροσώπησή τους στα της λήψης αποφάσεων. Εξάλλου, οι γυναίκες σε αγροτικές περιοχές εργάζονται σε καθεστώς μερικής απασχόλησης σε ποσοστό 26,5 % (σε σύγκριση με το 6 % των ανδρών) λόγω των μεγαλύτερων καθηκόντων οικογενειακής φροντίδας που επωμίζονται. Διατρέχουν δε υψηλότερο κίνδυνο φτώχειας (22,5 % έναντι 20,4 % όσον αφορά τους άνδρες) και, μολονότι το επίπεδο εκπαίδευσής τους είναι υψηλότερο (38,4 % έναντι 25,3 % όσον αφορά τη νεολαία), η πρόοδος αυτή δεν μεταφράζεται σε καλύτερες επαγγελματικές ευκαιρίες.

[Πηγή: Grass Ceiling, έργο με ενωσιακή χρηματοδότηση, 2025] ([4]).

44. Εισηγείται σε όλους τους ενδιαφερομένους που συμμετέχουν στη λήψη των μέτρων υπέρ των γεωργών νεαρής ηλικίας να ελαχιστοποιήσουν τις διοικητικές διατυπώσεις που συνεπάγεται η ενασχόληση των γεωργών νεαρής ηλικίας με τον κλάδο, αναπτύσσοντας τα αναγκαία εργαλεία ώστε να είναι δυνατή η διεκπεραίωσή τους με ηλεκτρονικά μέσα και παρέχοντας ειδική συναφή εκπαίδευση.

Οι αγροτικές υπηρεσίες και η ποιότητα ζωής ως κίνητρο προσέλκυσης και διατήρησης των νέων γενεών

45. Υποστηρίζει ότι οι στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων μέσω του LEADER/ΤΑΠΤΚ ([5]) παραμένουν τα κύρια μέσα ικανοποίησης των αγροτικών αναγκών (απασχόληση, κοινωνική ένταξη, καινοτομία) και ότι τουλάχιστον το 10 % του προϋπολογισμού των σχεδίων ΕΠΕΣ να διατίθεται υποχρεωτικά υπέρ των ενοποιημένων τοπικών προσεγγίσεων.

46. Προτείνει οι γεωργοί νεαρής ηλικίας να θεωρούνται συντελεστές εδαφικής συνοχής και πέραν του πρωτογενούς τομέα, δεδομένου ότι η εγκατάστασή τους στον εκάστοτε τόπο είναι απαραίτητη για την ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών.

47. Υπογραμμίζει την ανισορροπία στην ποιότητα ζωής μεταξύ των αγροτικών και των αστικών περιοχών, καθώς και την έλλειψη βασικών υποδομών και υπηρεσιών, όπως νοσοκομεία, κέντρα ψυχικής υγείας, κέντρα φροντίδας, σχολεία και νηπιαγωγεία, δημόσιες μεταφορές και συγκοινωνίες, και τονίζει την ανάγκη να γίνουν επενδύσεις για τη διευκόλυνση της ζωής και της εργασίας σε αυτές τις περιοχές.

48. Τάσσεται υπέρ της τοπικής προσέγγισης και υπέρ του δικαιώματος παραμονής των κατοίκων των αγροτικών περιοχών στον τόπο τους με γνώμονα τις πραγματικές ανάγκες τους, έτσι ώστε να διασφαλίζεται ο ίδιος βαθμός πρόσβασης σε υπηρεσίες και υποδομές. Τούτο ενδέχεται να απαιτεί τη διάθεση ειδικών κονδυλίων στις αγροτικές περιοχές, στις περιοχές που επηρεάζονται από τη βιομηχανική μετάβαση και σε όσες περιοχές χαρακτηρίζονται από σοβαρά και μόνιμα φυσικά ή δημογραφικά μειονεκτήματα, όπως οι υπερβόρειες περιοχές που είναι ιδιαίτερα αραιοκατοικημένες και οι νησιωτικές, διασυνοριακές και ορεινές περιοχές.

49. Προτείνει να διατεθεί ειδική στήριξη για την απασχόληση των νέων, τις ψηφιακές δεξιότητες, την κινητικότητα και τις ευκαιρίες ηγεσίας.

([3]) Το δίκτυο περιφερειακών κόμβων καινοτομίας και τα δίκτυα του Συστήματος γεωργικής γνώσης και καινοτομίας (AKIS), τα περιφερειακά προγράμματα κατάρτισης στα της επιχειρηματικότητας και της ψηφιοποίησης.

([4]) D5.1 Report with policy recommendations on inclusive transition policies for farming and rural areas (Έκθεση με προτάσεις πολιτικής σχετικές με συμπεριληπτικές πολιτικές μετάβασης στον αγροτικό κλάδο και στις αγροτικές περιοχές). επιμέλεια: Blanca Casares Guillén και Serafin Pazos Vidal.

([5]) Planting roots — Generational renewal and LEADER (Φυτεύοντας ρίζες — Ανανέωση των γενεών και δίκτυο LEADER της ΚΓΠ).

50. Υποστηρίζει τον ρόλο των συνεταιρισμών και άλλων μορφών ενώσεων, δεδομένου ότι οι πόροι και οι δεξιότητές τους είναι καίριας σημασίας για την παροχή υπηρεσιών σε αγροτικά περιβάλλοντα, μεταξύ άλλων με τη συγκέντρωση επενδύσεων, τη βελτίωση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση, την προώθηση της δημοκρατικής διακυβέρνησης και της δίκαιης κατανομής της αξίας, και τη μείωση των φραγμών εισόδου για τους νέους και τους νεοεισερχόμενους γεωργούς, προς στήριξη πιο βιώσιμων γεωργικών μοντέλων.

51. Συνιστά την ανάπτυξη υπηρεσιών υποστήριξης που θα λειτουργούν ως καταλύτες για το ταλέντο των γυναικών, θα άρουν τους φραγμούς εισόδου στον αγροτικό κλάδο και θα παρέχουν τα απαραίτητα μέσα ώστε οι γυναίκες να ηγούνται έργων και να τα επεκτείνουν, συμπεριλαμβανομένων συνεργατικών και συλλογικών πρωτοβουλιών, μέσω δικτύων καθοδήγησης από ομοτίμους και μακροπρόθεσμης συμβουλευτικής στήριξης σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

52. Κρίνει σημαντικότατη τη δυνατότητα να έχει κάποιος ποικίλες και σταθερές πηγές εισοδήματος για την εδραίωση της γεωργίας ως ασφαλούς μέσου διαβίωσης. Ζητεί τη χάραξη στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης που θα επιτρέπουν τον εντοπισμό τομέων με αναπτυξιακό δυναμικό (αγροτουρισμός, βιοτεχνία, βιοοικονομία, παροχή υπηρεσιών κ.λπ.).

53. Επισημαίνει την ανάγκη να τονωθούν οι τοπικές αγορές και οι βραχείες αλυσίδες εφοδιασμού, έτσι ώστε να ενισχυθεί η στρατηγική αυτονομία της ΕΕ εν μέσω της σημερινής γεωπολιτικής αστάθειας και των διαταραχών στις παγκοσμιοποιημένες αγορές.

54. Ζητεί να μπορούν οι μικροί παραγωγοί να συνάπτουν εύκολα δημόσιες συμβάσεις τροφίμων μέσω της επικείμενης αναθεώρησης της οδηγίας για τις δημόσιες συμβάσεις.

55. Τονίζει τη σημασία της εφαρμογής των υπηρεσιών αντικατάστασης στα αγροκτήματα ως δομικού μέτρου που θα βοηθήσει τους αγρότες να αντεπεξέρχονται σε καταστάσεις, όπως η ασθένεια, η οικογενειακή φροντίδα, οι διακοπές και η εκπαίδευσή τους. Εισηγείται δε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στα κράτη μέλη να ενθαρρύνουν τη συστηματική ένταξή τους στις εθνικές και περιφερειακές στρατηγικές ανανέωσης των γενεών, υποστηρίζοντας την ανάπτυξή τους με την κατάλληλη στήριξη και λαμβάνοντας υπόψη τις τοπικές ιδιαιτερότητες. Τονίζει ότι οι υπηρεσίες αυτές δεν αποτελούν δευτερεύον μέτρο ευημερίας, αλλά μάλλον βασική δομική προϋπόθεση για την προσέλκυση και τη διατήρηση των νέων και των γυναικών στον αγροτικό κλάδο.

56. Εισηγείται την ανάληψη πρωτοβουλιών προβολής, όπως οι «πρεσβευτές της νεολαίας της υπαίθρου», οι οποίοι υπερασπίζονται τον αγροτικό τομέα και την αγροτική ζωή στην ΕΕ για να αναδιαμορφώσουν την αντίληψη του κοινού, να κεντρίσουν το ενδιαφέρον των νέων και να βελτιώσουν την εικόνα του τομέα.

57. Φρονεί ότι οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης θα πρέπει να προωθήσουν την επιτυχή υποδοχή των νεοαφιχθέντων σε αυτές τις περιοχές, ασκώντας πολιτική απαραίτητη για την αποτελεσματική ένταξή τους.

58. Υπενθυμίζει ότι η στρατηγική θα πρέπει να περιλαμβάνει μέτρα για τη βελτίωση της συνολικής ελκυστικότητας της αγροτικής ζωής και τη διόρθωση των επίμονων τοπικών ανισορροπιών, με έμφαση στη διαθεσιμότητα οικονομικά προσιτής στέγης για την ανάπτυξη αυτών των έργων ζωής.

Βρυξέλλες, 1η Ιουλίου 2026.

Η Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Kata TÜTTŐ

ΣΗΜ.: Το παράρτημα της γνωμοδότησης έχει αναρτηθεί στον ιστότοπο της ΕτΠ: https://www.cor.europa.eu/el/ergo-mas/gnomodotiseis/cdr-4253-2025.